

1. Od umělecké grafiky ke grafickému designu (1890–1914). Litografie jako technologický prostředek reklamy. Umělecký plakát. Jules Chéret, Pierre Bonnard a Henri de Toulouse-Lautrec. Secese. Americký plakát.

- Jakožto součást grafického designu plní plakáty funkci předváděcí a propagační, v jejímž rámci musí být obraz a slovo úsporné, propojené jediným významem a zapamatovatelné
- Na ulicích 19. století byly plakáty odrazem hospodářského, společenského a kulturního života, soutěžily o pozornost spotřebitelů a publika
- Zájem kolemjdoucích byl upoután barevností plakátů – rozvoj litografie
- Ilustrace byly zasazovány do správného kontextu pomocí textu, odrážely soudobou uměleckou módu a zaváděly novou estetikou zjednodušených, úsporných obrazů, jež byla odvozena od jejich reprodukčních technik
- Před zavedením litografie se plakáty tvořily stejně jako knihy – pomocí knihtisku – tiskařskou černí vytlačenou ze sazby s občasnými dřevorytovými ilustracemi
- Sazbu vybíral a sestavoval tiskař
- Umělci namalovali plakát, který byl ručně přenesen na litografickou desku – pro každou barvu jednu – někdy se jich používalo i 15

JULES CHÉRET

- Spojení umělecké a průmyslové výroby je patrné na dílech Julese Chéreta (syn sazeče a učeň francouzského litografa přišel do Londýna studovat nejnovější techniky)
- Vyvinul systém tří či čtyřbarevného tisku: černá kresba na odstupňovaném, světlém barevném pozadí, nahoře obvykle modrém, které doplňovala výrazná červená a jemná žlutá
- Chéret a umělci, kteří v 90. letech tvořili, mohli na kamennou desku sami volně kreslit (tuší či křídou), nebo malovat – dodat tak velkým plochám jednolitou barvu. Nebo mohli povrch pokropit – nesouvislá textura
- Od roku 1866 prováděl Chéretův ateliér reprodukci a tisk svých vlastních návrhů (někdy i 2,5 m.), skládaly se téměř pokaždé z jediné ženské postavy lidské velikosti a z jednoho, nebo dvouslovného kresleného nadpisu – občas doprovázen sloganem
- Postavy se vymykají obvyklé perspektivě, nestojí nohama na zemi, plují po povrchu Plakátu
- Toto schéma bylo základem plakátů vytvořených na přelomu století v Evropě a Americe: umělcům šlo především o estetický účinek (obrazy, které představovaly nějaký výrobek, nebo ideu, byly vzácné)
- Chéretův styl vyzrál na konci 80. let a začali ho rozvíjet další umělci:

PIERRE BONNARD a HENRI DE TOULOUSE LAUTREC

- Chéretova kresba „dělicí čáry“, kterou změnil při tisku z černé na modrou, utvářela design plakátu a byla přenášena na kamennou desku jakožto šablona pro každou barvu: na plakátech není žádné světlo a stín, žádná hloubka – předmětem plakátu je barva, plochy tvořená obrysem – také nepotřeseným bílým papírem, podobě jako mapa
- dělicí čára slouží jako hranice mezi dvěma barvami
- Účinek obrysu a japonský dřevotisk ovlivnil díla Bonnarda
- pevný obrys a barvy odrážely nadšení umělců pro japonský dřevo-tisk (předvedené na světové výstavě v Paříži v 1867) – dokonce i typy písma (Auriol) napodobovaly japonské znaky
- japonský tisk a vliv fotografie ovlivnily novou tvorbu – svislý obdelník: šikmé pohledy seshora (plakát Bécane – Edouard Vuillard), nebo „useknuté“ postavy vidné v Lautrecově díle: Aristide Bruant dans son cabarette

HENRI DE TOULOUSE-LAUTREC

- Technika barevné litografie, odráží inspiraci v japonském dřevořezu
- Lautrec používal výhradně litografii, protože mu umožňovala živost a volnost
- Jeho první zakázkou byl plakát pro Moulin Rouge (1891), při ztvárnění použil ústřední postavy z většího obrazu Tanec v Moulin Rouge
- Pracoval radikálně s kompozicí, což v plakátech vyvolávalo silný dojem pohybu
- Ovlivnil mnoho dalších umělců, např. Bonnarda, Edvarda Muncha či Picassa.
- nápisy byly ručně malovány umělci
- s rozvojem dekorativního stylu secese se celý prostor plakátu stal součástí strukturované plochy (např. jednotlivé ženské postavy v dílech ALFONSE MUCHY, podány obrysovou kresbou těla a tváře, vlasy byly rozvedeny do stylizované plochy barvy, typické jsou prameny vlasů)

ALFONS MUCHA byl český umělec, který tvořil v Paříži.

- Jednotlivé ženské figury v jeho dílech byly podány líbeznou obrysovou kresbou tváře a těla.
- Vlasy rozvedeny do stylizované plochy barvy a působily přeludně
- Muchovy plakáty ožívají vynalézavé nápisy
- V reklamě na cigaretové papírky „Job“ jsou písmena vytvarována do symetrického monogramu

+ si zjistit něco navíc k AM ve vlastním zájmu ☺

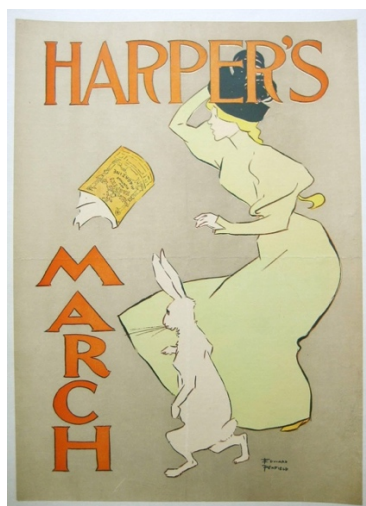
- Muchovy plakáty ožívají vynalézavé nadpisy: v reklamě na cigaretové papírky „Job“ jsou písmena vytvarována do symetrického monogramu (zdá se, že se opakuje vzor z pozadí)

- Paříž byla centrem světového umění, na kterou se vzhlíželo s obdivem – řada škol plakátových tvůrců a grafických designerů vznikala také v: Amsterdamu, Bruselu, Berlíně, Mnichově, Budapešti, Vídni, Praze, Miláně – nejvíce vynikaly plakáty tvořené v Miláně – nejznámějším byl LEONETTO CAPPIELLO (ovlivněn pařížským stylem, Chéretem a Lautrecem – převzal si jednolitou barvu pozadí)

AMERICKÝ PLAKÁT

- Američané považovali Paříž za hlavní město světové módy i umění – po vydání historické publikace Ernesta Maindrona – Les Affiches illustrées (1886), získaly plakáty kulturní respekt.
- New Yorkské nakladatelství Harper Brothers si v roce 1892 najalo švýcara **EUGENA GRASSETA** (tvorba secesních plakátů v Paříži), aby navrhl plakáty pro vánoční číslo jejich časopisu The Harper's – takovéto vložené plakáty byly v 90. letech (zvláště v sezónním období) reklamním prostředkem
- *Američtí umělci spojovali ilustrace s kresleným písmem, nejznámější byli: EDWARD PENFIELD, LOUIS J. RHEAD, WILLIAM CARQUEVILLE a J.J. GOULD*
- **Penfield**, který navrhoval všechny plakáty v Harper's mezi lety 1893 a 1899, byl ve svých grafických postupech velmi přímočarý (plakát ženy se zájcem)

WILL BRADLEY – tvořil pro časopis Chap Book a na obálkách časopisu Inland Printer –

přetvořil secesní manýrismus, pomocí písma inspirovaného středověkem a renesancí.

- Bradley vstřebal nejen francouzský, ale i japonský a anglický vliv (v Anglii začal vycházet v roce 1898 měsíčník The Poster, nadšený pro toto nové umění)
- Ve snaze přehodnotit roli umění v průmyslové společnosti, jakou byla Británie, se William Morris a další, kteří zdůrazňovali úlohu rukodělné práce, ohlíželi k renesančním vzorům i starším druhům písma
- Bradley přejal jejich zdobné, dekorativní okraje a velké plochy černé a bílé kontrastující s jemnými liniemi

AUBREY BEARSLEY – zobrazoval postavy v bezperspektivním prostoru pomocí černých

ploch vlasů a drapérií, bílých ploch vymezených tenkou černou, přísně geometrickou linkou, nebo liniemi nahuštěnými natolik, že tvoří šedou texturu

Plakát Avenue Theatre, dokládá jeho mimořádnou úspornost a obratnost.

Z modré a zelené kyselinové zelené vytvořil zpola zatažené závěsy s velkými puntíky, průhlednost naznačili čárami.

BEGGARSTAFFS – ve svých pracích využívali siluety, jelikož to byl velmi „úsporný“ způsob vytváření plakátů pro reprodukci, protože všechny barevné tóny byly ploché – vyřezávali návrhy z hnědého papíru, plakáty byly asymetrické, s tučným písmem, omezovaly se na 2 nebo 3 barvy, vyvažovaly celý obraz

- Tvůrci plakátu v tomto období demonstrovali estetickou svobodu a tvůrčí odvahu, která doprovázela první střety s technickými inovacemi v grafické výrobě a reprodukci

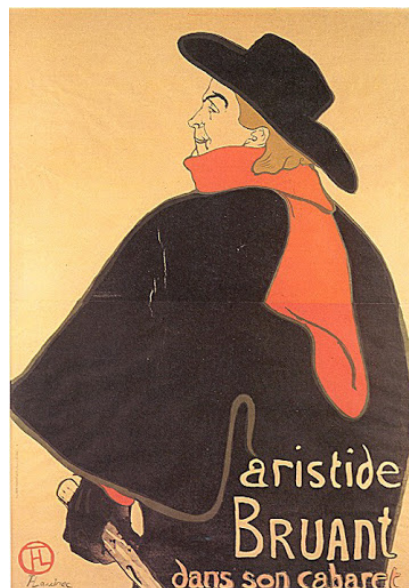
1. OD UMĚLECKÉ GRAFIKY KE GRAFICKÉMU DESIGNU (1890–1914). LITOGRAFIE JAKO TECHNOLOGICKÝ PROSTŘEDEK REKLAMY. UMĚLECKÝ PLAKÁT. JULES CHÉRET, PIERRE BONNARD A HENRI DE TOULOUSE-LAUTREC. SECESE. AMERICKÝ PLAKÁT.

JULES CHÉRET – LA LOÏE FULLER 1893

ABCDEFGHIJKLM
NOPQRSTUVWXYZ
ZÀÀÉabcdefghijklm
nopqrstuvwxyzààé&
1234567890(\$£.,!?)

AURIOL GEORGE AURIOL NÁVRH
PÍSMA – 1902

ARISTIDE BRUANT VE SVĚM KABAARETU – H. DE TOULOUSE-LAUTREC – 1893

PIERRE BONNARD LA REVUE BLANCHE

EDOUARD VUILLARD BÉCANE: CHUŤ POVZBUZUJÍCÍ APERITIV – 1890

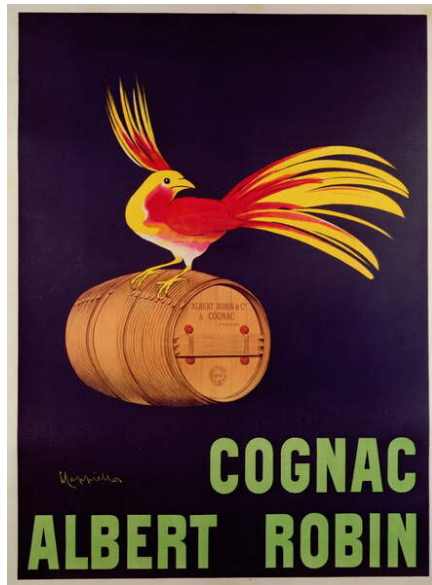

ALFONS MUCHA JOB – 1898

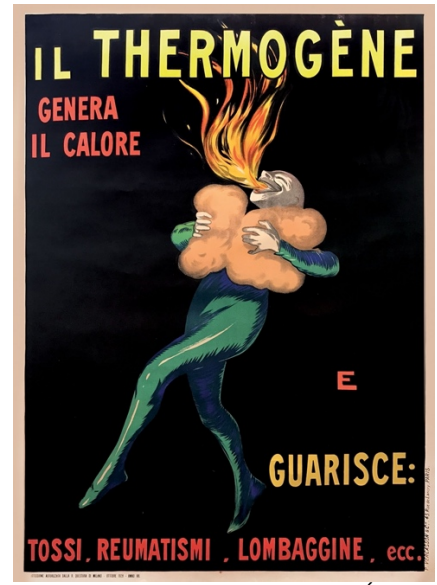

EUGENE GRASSET – INKOUST L. MARQUET

LEONETTO CAPPIELLO – KOŇAK ALBERT ROBIN

LEONETTO CAPPIELLO – ZDRAVOTNÍ VATA

MARCELLO DUDOVICH SVAZ ITAL. CHEMICKÉHO PRŮMYSLU

T. T. HEINE – SIMPLICISSIMUS

WILL H. BRADLEY – THE CHAP BOOK ČASOPIS

WILL H. BRADLEY – THE MODERN POSTER

AUBREY BEARDSLEY AVENUE THEATRE

BEGGARSTAFF – HAMLET + VÝBĚROVÉ KAKAO